

**Київський національний університет
імені Тараса Шевченка**

**А. І. Берлач
М. І. Смокович
В. Ю. Чернишова
В. М. Берізко**

**100 ВІДПОВІДЕЙ НА 100 ПИТАНЬ
з адміністративної відповідальності**

Навчальний посібник

Херсон
ОЛДІ-ПЛЮС
2019

УДК 342.9(075.8)
С81

Рекомендовано до друку Вченою Радою
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 8 від 25.02.2019 р.)

Рецензенти:

Комзюк Анатолій Трохимович – д.ю.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри адміністративного права та процесу Харківського національного університету внутрішніх справ.

Ярмакі Христофор Петрович – д.ю.н., професор, Заслужений юрист України, професор кафедри адміністративного права та процесу Одеського державного університету внутрішніх справ.

Берлач А. І.

С81 100 відповідей на 100 питань з адміністративної відповідальності : навч. посіб. / А. І. Берлач, М. І. Смокович, В. Ю. Чернишова, В. М. Берізко. – Херсон : Олді-плюс, 2019. – 252 с.

ISBN 978-966-289-262-8

У навчальному посібнику представлено основні питання, що можуть виникнути під час дослідження тематики адміністративної відповідальності за системою «питання-відповідь». Запропонований матеріал обумовлений українською та європейською доктринами адміністративного права. Значну увагу приділено правозастосовчій практиці.

Розраховано на студентів, аспірантів та викладачів юридичних навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться сучасними проблемами адміністративної відповідальності та адміністративного права.

УДК 342.9(075.8)

© А. І. Берлач, 2019
© М. І. Смокович, 2019
© В. Ю. Чернишова, 2019
© В. М. Берізко, 2019
© ОЛДІ-ПЛЮС, 2019

ISBN 978-966-289-262-8

ЗМІСТ

ВСТУП	11
-------------	----

Глава 1

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ – ГАРАНТІЯ ПРАВОПОРЯДКУ В ДЕРЖАВІ

1. Що таке адміністративна відповідальність?	14
2. Що розуміють під позитивною (перспективною) адміністративною відповідальністю?	17
3. Що розуміють під негативною (ретроспективною) адміністративною відповідальністю?	20
4. Що розуміють під адміністративним примусом?	22
5. Загальна характеристика КУпАП 1984 року	24
6. Які принципи використовуються в застосуванні заходів адміністративної відповідальності?	25
7. Нормами яких правових актів регулюється механізм притягнення до адміністративної відповідальності?	28
8. Рішення Європейського Суду з прав людини як джерело адміністративно-деліктного законодавства	30
9. Які умови притягнення до адміністративної відповідальності?	32
10. Які підстави притягнення до адміністративної відповідальності?	34
11. Які види підстав притягнення до адміністративної відповідальності?	36
12. Яка структура адміністративно-деліктних відносин?	38
13. Чим адміністративна відповідальність відрізняється від інших видів юридичної відповідальності?	41

Глава 2
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

14. Що таке адміністративне правопорушення? 45
15. Як співвідносяться поняття «адміністративне правопорушення» і «проступок»? 47
16. Назвіть ознаки адміністративного правопорушення 50
17. Що таке вина та які її форми? 53
18. Що таке протиправність? 55
19. Що таке суспільна небезпека? 57
20. У чому полягає значення адміністративно-правової кваліфікації? 60
21. Що таке склад адміністративного правопорушення та які його елементи? 62
22. Які види складів адміністративних правопорушень? 64
23. Що є об'єктом адміністративного правопорушення? 66
24. Що включає в себе об'єктивна сторона адміністративного правопорушення? 68

Глава 3
СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

25. Хто є суб'єктами адміністративного правопорушення та які особливості їхнього правового статусу? 72
26. Що включає в себе суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення? 75
27. З якого віку особа притягається до адміністративної відповідальності? 77
28. Яка різниця між необхідною обороною та крайньою необхідністю у вчиненні адміністративного правопорушення? 80

29. Що таке неосудність і який вплив вона має на притягнення до адміністративної відповідальності? 83
30. Які особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх у віці від 16-ти до 18-ти років? 88
31. Які особливості притягнення до адміністративної відповідальності посадових осіб? 91
32. Які особливості притягнення до адміністративної відповідальності службових осіб? 94
33. Які особливості притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності? 97
34. Які особливості притягнення юридичних осіб до адміністративної відповідальності? 99
35. Які особливості притягнення до адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства? 102
36. Які особливості притягнення до адміністративної відповідальності водіїв (власників, співвласників) транспортних засобів? 107
37. За яких обставин особу може бути звільнено від адміністративної відповідальності? 110
38. Які органи (посадові особи) уповноважені складати протоколи у справах про адміністративні правопорушення? 113
39. Які органи (посадові особи) уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення? 118

Глава 4

АДМІНІСТРАТИВНЕ СТЯГНЕННЯ ТА ЙОГО ВИДИ

40. Що таке адміністративне стягнення? 123
41. Яка мета застосування адміністративних стягнень? 126
42. Які існують види адміністративних стягнень? 127

43. За яких обставин може бути застосоване попередження як вид адміністративного стягнення? 131
44. Яка правова природа штрафу як виду адміністративного стягнення? 132
45. Які особливості адміністративного стягнення у вигляді позбавлення спеціального права, наданого громадянину, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю? 134
46. Чим відрізняється оплатне вилучення предмету, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, від конфіскації предмету, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення? 137
47. Які особливості застосування таких адміністративних стягнень як громадські роботи, виправні та суспільно-корисні роботи? 139
48. Адміністративний арешт як вид адміністративного стягнення 141
49. Арешт із утриманням на гауптвахті як вид адміністративного стягнення. 144
50. Які існують основні та додаткові адміністративні стягнення? 146
51. Які особливості адміністративних стягнень, що застосовуються до неповнолітніх? 148
52. Назвіть обставини, які пом'якшують відповідальність за вчинене адміністративне правопорушення? 150
53. Назвіть обставини, що обтяжують відповідальність за вчинене адміністративне правопорушення? 153

Глава 5

ПОРЯДОК НАКЛАДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ

54. Які строки накладення адміністративних стягнень? 155
55. Який механізм накладення адміністративних стягнень у вчиненні кількох адміністративних правопорушень? 158
56. Як обчислюються строки накладення адміністративних стягнень? 159
57. Після закінчення якого строку особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню? 161
58. Який граничний строк накладення адміністративного стягнення? 162
59. Чи застосовується в адміністративно-деліктному законодавстві розсуд (адміністративний або судовий) під час винесення адміністративного стягнення? 165
60. Що таке адміністративно-господарські санкції і в чому полягає їхній зв'язок з адміністративно-деліктними відносинами? 167
61. Який перелік суб'єктів владних повноважень, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення? 169

Глава 6

ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ

ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

62. Що таке провадження у справах про адміністративні правопорушення? 173
63. Які види проваджень у справах про адміністративні правопорушення? 174
64. Якими принципами необхідно керуватися в провадженні у справах про адміністративні правопорушення? 176

65. Який зміст протоколу про адміністративне правопорушення? 178
66. Що таке докази у справах про адміністративні правопорушення? 181
67. У яких випадках протокол про адміністративне правопорушення не складається? 183
68. Яка участь прокурора у справах про адміністративні правопорушення? 186
69. Який порядок доставлення порушника? 188
70. Що розуміють під заходами забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення? 192
71. Який порядок адміністративного затримання? 195
72. Який порядок проведення особистого огляду і огляду речей? 198
73. Який порядок вилучення речей і документів? 199
74. Який порядок тимчасового вилучення посвідчення водія? 201
75. Який порядок тимчасового затримання транспортних засобів працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції? 202
76. Який порядок тимчасового затримання транспортних засобів інспекторами з паркування? 205
77. Який порядок відсторонення осіб від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та їхній огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їхню увагу та швидкість реакції? 208
78. У яких випадках до осіб застосовується привід? 210
79. Які особи беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення? 210

80. Який правовий статус потерпілого у вчиненні адміністративного правопорушення? . . . 211
81. Якими правами користується особа, яка притягається до адміністративної відповідальності? 213
82. Який правовий статус законних представників та представників у справах про адміністративні правопорушення? 214
83. Який правовий статус захисника у справах про адміністративні правопорушення? 215

Глава 7

РОЗГЛЯД СПРАВ

ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

84. Який порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення? 218
85. Які строки розгляду справ про адміністративні правопорушення? 220
86. Які стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення? 221
87. Який порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, та про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису)? . . . 224
88. Який порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, та про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису), вчинене на транспортному засобі, зареєстрованому за межами України? 227
89. Який зміст постанови у справі про адміністративне правопорушення? Види постанов. 228

90. Який порядок апеляційного оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення? 231
91. Упродовж якого строку постанова у справі про адміністративне правопорушення набирає законної сили та/або може бути переглянута? 232

Глава 8

ВИКОНАННЯ ПОСТАНОВ ПРО НАКЛАДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ

92. Який порядок виконання постанови про накладення адміністративного стягнення та за яких умов можна відстрочити виконання постанови про накладення адміністративного стягнення? 236
93. Чи існують строки давності виконання постанови про накладення адміністративного стягнення? 238
94. Який порядок провадження з виконання постанови про винесення попередження? 238
95. Який порядок провадження з виконання постанови про накладення штрафу? 239
96. Який порядок провадження з виконання постанови про оплатне вилучення предмета та конфіскацію предмета, грошей? 240
97. Який порядок провадження з виконання постанови про позбавлення спеціального права? 241
98. Який порядок провадження з виконання постанови про застосування громадських, виправних та суспільно корисних робіт? 243
99. Який порядок виконання постанови про застосування адміністративного арешту та арешту з утриманням на гауптвахті? 248
100. Який порядок провадження з виконання постанови в частині відшкодування майнової шкоди? 250

ВСТУП

Інститут адміністративної відповідальності є одним з основоположних складових адміністративного права, а вивчення його теоретичних і практичних аспектів складає основу знань кожного, хто відважився осягнути сферу знань права і закону. Зважаючи на комплексний характер даного різновиду юридичної відповідальності, авторами посібника сформульовані питання та надані відповіді з найбільш актуальних категорій адміністративно-деліктного законодавства.

Посібник включає в себе 8 глав, які містять: теоретичні основи адміністративної відповідальності, як основи гарантії правопорядку в державі; загальні положення про адміністративні правопорушення; правову характеристику суб'єктів адміністративної відповідальності, зокрема розкриті особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх, посадових та службових осіб, військовослужбовців, іноземців та осіб без громадянства, юридичних осіб, а також водіїв (власників, співвласників) транспортних засобів.

Досить детально подається інформація про адміністративно-процесуальні повноваження органів (посадових осіб), уповноважених складати протоколи у справах про адміністративні правопорушення, а також органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Аналізуючи поняття, мету та функції адміністративних стягнень, у посібнику в формі питань-відповідей подано їхню видову характеристику та показано правову природу кожного із стягнення, що передбачені ст. 24 та 24-1 КУпАП.

Особливу увагу читача звернуто на обставини, які пом'якшують відповідальність та обтяжують відповідальність за вчинене адміністративне правопорушення.

Розкриваючи в посібнику порядок накладення адміністративних стягнень, його автори відповідають на питання щодо: строків накладення адміністративних стягнень, можливостей застосування в адміністративно-деліктному законодавстві розсуду (адміністративного або судового) під час винесення

адміністративного стягнення, а також природи адміністративно-господарських санкцій та їхнього зв'язку з адміністративно-деліктними відносинами.

Окрема глава посібника присвячена поняттю, видам та принципам, на яких базуються провадження у справах про адміністративні правопорушення. У цьому зв'язку наголошено на важливості та необхідності розуміння заходів забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення, адже їх застосування правомочними суб'єктами часто несе загрозу обмеження, а часом й порушення, конституційних прав та свобод людини і громадянина. Відтак дається детальна відповідь на питання щодо адміністративно-процесуального статусу осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, зокрема статусу потерпілого у вчиненні адміністративного правопорушення, особи яка притягається до адміністративної відповідальності, законних представників та представників у справах про адміністративні правопорушення, а також статус захисника у справах про адміністративні правопорушення.

Досить детальні відповіді знайде читач й на питання щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, зокрема порядку розгляду справ, строків та стадій провадження у справах про адміністративні правопорушення. Акцентується увага на актуальному питанню щодо порядку розгляду справи про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, та про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксоване в режимі фотозйомки (відео-запису), а також порушення, що вчинене на транспортному засобі, зареєстрованому за межами України.

Завершується посібник переліком питань-відповідей, які розкривають зміст виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. Показані особливості провадження у виконання постанови про винесення попередження, накладення штрафу, оплатного вилучення предмета та конфіскація предмета, грошей, про позбавлення спеціального права, застосування громадських, виправних та суспільно корисних робіт,

застосування адміністративного арешту та арешту з утриманням на гауптвахті, а також виконання постанови в частині відшкодування майнової шкоди.

Автори посібника наголошують на тому, що мета, поставлена шукачем знань, буде досягнута за умови, у тому числі, й самостійного вивчення розглядуваних у посібнику питань, у процесі якого він зуміє оцінити силу принципів права та безперспективність нехтування ними з боку органів публічного управління та їхніх посадових осіб, зокрема у здійсненні належної кваліфікації та визначенні виду та розміру адміністративних стягнень.